

Socioekonomisk analys

av

Projekt Social Hänsyn

Göteborg 150601
Berit Björnered
BBj Konsult

Innehåll

1	Bakgrund.....	3
2.1	Socioekonomisk analys.....	3
2.2	Utanförskapets kostnader.....	4
3	39 deltagare.....	4
3.1	Kostnader idag.....	5
3.2	Kostnader i framtiden om inget händer.....	6
3.3	Istället projekt Social Hänsyn.....	6
3.4	Skatteeffekter.....	8
3.5	Analys.....	8
3.6	Dagens satsning.....	9
4	Olika målgrupper och kalkyler.....	10
4.2	Om 50 deltagare får fortsatt arbete.....	10
4.3	Analys.....	11
4.4	Om bara 10 deltagare får fortsatt arbete.....	12
5	Kalkyl för 50 deltagare i byggutbildning.....	12
5.1	Istället Byggutbildning inom Social hänsyn.....	13
5.2	Analys.....	14
5.3	Om bara 10 deltagare får fortsatt arbete.....	14
6	Sammanfattning.....	15

1 Bakgrund

I Göteborgs Stads budget finns sedan 2012 målet att öka upphandling av tjänster med social hänsyn. Dessutom finns det arbetsmarknadspolitiska målet att vid upphandlingar ställa krav, som underlättar för de, som står långt från arbetsmarknaden att få arbete.

2013 startade "pilotprojekt för stödfunktion - social hänsyn i offentlig upphandling - en modell för Göteborgs Stad".

På projektets hemsida kan läsas:

"I enlighet med projektdirektiven har en stödfunktion inrättats i Upphandlingsbolagets lokaler. Stödfunktionen utgörs av två projektledare vars uppgift är att leda arbetet med att i bred samverkan med stadens organisationer, marknaden/branscher och samverkansparter ta fram en modell för hur staden framöver ska arbeta med villkor och krav på social hänsyn i upphandling. Stödfunktionen ska under arbetet med modellen se till det stödbehov som finns hos alla involverade parter."

"Den modell som håller på att tas fram fokuserar på att skapa anställningsmöjligheter för tre prioriterade målgrupper (ungdomar, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning) genom att ställa krav eller villkor i upphandlingar under benämningen "social hänsyn". Syftet är både att bidra till Göteborgs framtida kompetensförsörjning och att stärka integrationen och den sociala hållbarheten i staden."

I projektplanen ingår att bland annat göra effektutvärdering avseende individerna och denna rapport handlar om det.

Projektets beskrivning av utvärderingsuppdraget: *Fokus för utvärderingen är att göra en beräkning och analys av de socioekonomiska effekterna av att de hittills aktuella individerna (ca 40 personer 140801-150330) som rekryteras ur målgrupperna kommer ut i anställning och självförsörjning.*

I denna rapport kallas pilotprojektet för "projekt Social Hänsyn".

Eftersom hittills endast 39 personer påbörjat anställning inom företag, som Upphandlingsbolaget kontrakterat, har vi valt att även göra socioekonomiska kalkyler för de 50 deltagare i byggutbildning, som startats inom projektet och för en större grupp om 100 deltagare som antas få anställning hos kommunens leverantörer i framtiden.

2.1 Socioekonomisk analys

En mycket stor utmaning, som vårt samhälle har är utanförskapet. Alltför många människor står utanför arbetsmarknaden och det av många olika skäl. Mycket resurser läggs redan idag av många olika aktörer. Från offentliga verksamheter, företag, ideella föreningar till enskilda krafter är engagerade för att hitta lösningar. Utanförskapet innebär inte bara mänskligt lidande utan medför även stora samhällskostnader. Eftersom utanförskapet inte är ett tillfälligt problem behövs det långsiktiga investeringar för att lösa problemet, sociala investeringar.

Viktiga frågor att ställa vid diskussion om sociala investeringar är: Vad kostar en insats och vad kostar det att låta bli? Betalar sig insatsen? På hur lång sikt? Reduceras framtida kostnader så mycket att det motiverar ökade kostnader i dag? Som alla investeringar ger sociala investeringar ett utfall först i framtiden. Hur utfallet ser ut i form av positiva eller negativa intäkter är osäkert men med bra beslutsunderlag, långsiktigt agerande, målmedvetenhet och uthållighet ges bra förutsättningar för lyckat resultat.

En socioekonomisk analys belyser samhällskostnader kring personer i utanförskap. Den handlar om att omvandla frågor om förebyggande arbete mot utanförskap till kostnads- och intäktsanalyser som ger ett bra beslutsunderlag. Den modell som använts i rapporten är utarbetad av nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog och är en förenklad kalkylmodell för att räkna ut värdet av ett rehabiliteringsarbete. Mer om deras arbete kan läsas på deras hemsida www.seeab.se eller på www.utanforskapetspris.se där de samarbetat med Skandias stiftelse Idéer för livet.

2.2 Utanförskapets kostnader

Med utanförskapets kostnader menas de merkostnader som uppstår när en person på grund av arbetslöshet, ohälsa, kriminalitet etc nyttjar samhällsservice som sjukvård, socialtjänst, försäkringskassa, arbetsförmedling och rättsväsende samt samhällets försörjningskostnader för individen. En socioekonomisk kalkyl kring utanförskap handlar om följande kostnader. Reala kostnader som avser insatser som görs inom kommun, arbetsförmedling, sjukvård etc, dvs kostnader för personal som utför utredning, utbetalning, ger stöd mm. En annan kostnad är förlorat produktionsvärde till följd av frånvaro av lönearbete. Dessutom finns finansiella kostnader i form av försörjning och subventioner, som egentligen är transfereringar i våra skattesystem. Kostnaden för försörjningsstöd och arbetslöshetsunderstöd ses som en kostnad av myndigheter, som står för utbetalningen och en minskning av dessa kostnader genom mindre behov av samhällsstöd blir kostnadsminskning i budgeten.

Det finns ytterligare kostnader, indirekta och diffusa kostnader, som är svåra att prissätta. Det kan avse kostnader i familjen eller samhällets kostnader för otrygghet, larm och säkerhetsdörrar/fönster, väktare etc. Dessa kostnader tas inte med i kalkylen.

Nilsson & Wadeskog har i sitt mer än 30-åriga arbete tagit fram kostnader för olika typer av utanförskap genom att göra nätverkskarta, kvantifiera olika händelser/kontakter och sätta prislappar på detta.

Modellen bärs av några principer:

Försiktighetsprincipen – ligga i underkant i beräkningarna

Transparens kring data som analysen bygger på

Storleksordningar och inte exakta resultat

3 39 deltagare

39 deltagare har påbörjat sin anställning under perioden 140801 – 150331. Av dessa har samlats in enkäter för 28 personer, resten är bortfall. Utifrån de kunskaper vi har om gruppen kan de 28 anses vara representativa för deltagarna som startat hittills. Deltagarna kommer från alla de tre målgrupperna och fördelar sig som följer:

Ungdomar 36 %
 Utrikes födda 39 %
 Personer med funktionsnedsättning 25 %

Männen har en större andel i gruppen, endast 4 är kvinnor. Variationen i ålder är från 20 år upp till 62 år med medelålder på 34 år. De allra flesta har haft något arbete i Sverige tidigare men sällan kvalificerat sig till att få arbetslöshetsunderstöd från a-kassa. Tid med offentlig försörjning varierar från några månader upp till 6 år.

3.1 Kostnader idag

För att identifiera och kvantifiera samhällskostnader för deltagarna har handläggarna/rekryteringsansvariga inom socialtjänsten och arbetsförmedlingen fått fylla i enkäter. På detta sätt fångades in vilka kontakter inom välfärdssystemen, som deltagarna har haft samt uppgifter om försörjningen. Sedan prissattes kontakterna och de så framräknade samhällskostnaderna har jämförts med de typkostnader som Nilsson och Wadeskog tagit fram genom sina mångåriga analyser. Det är vanligt att kontakter med välfärdsmyndigheterna inte alltid är kända hos andra myndigheter och att en del kostnader därmed missas. Använda värden är lägre än typkostnaderna, då deltagarna i projektet bedöms stå närmare arbetsmarknaden och det sannolikt inte förekommer så stora rehabiliteringskostnader.

De deltagare, som hittills fått anställning inom projektet, anses som sagts ovan vara nära arbetsmarknaden. Bland annat är det en grupp ungdomar (män), som gått gymnasiet byggutbildning men saknar erfarenheter för att få anställning. Deras samhällskostnader är relativt låga beroende på att de ofta saknar eget boende och inte kvalificerat sig för någon högre arbetslöshetsersättning. Dessutom finns endast 7 personer med funktionsnedsättning men ambitionen finns att framöver öka denna grupp.

Under de förutsättningar som här redovisats har den genomsnittliga samhällskostnaden per person beräknats till 152 000 kr per år med variation från 98 000 kr till 212 000 kr.

Kostnaderna är såväl reala som finansiella. Med reala kostnader avses kostnader för myndighetskontakter, sjukvård, utredningar, medicinering etc. Försörjningen är en finansiell kostnad. Kostnaderna för genomsnittspersonen i projektet fördelar sig enligt nedan. De reala kostnaderna är en tredjedel av totalen och försörjningen är 8 500 kr per månad.

Arbetsförmedling	53 714
Försäkringskassan	11 218
Kommunen	76 951
Landstinget	8 171
Rättsväsendet	0
Övriga	1 786
Summa	151 841
Real	49 587
Finansiell	102 254
Andel real	33%

3.2 Kostnader i framtiden om inget händer

Den genomsnittliga samhällskostnaden för de 39 arbetslösa deltagarna är under ett år totalt 6 miljoner kronor. Men samhället går även miste om produktionsvärde och uteblivna inbetalningar till välfärdssystemen. Produktionsvärdesbortfallet utgår från den lön man kan anta att personerna haft om de arbetat. Om vi antar att personerna kunde haft arbete med månadslön på 18 000 kr, blir bortfallet på ett år 12 miljoner kr. Totala kostnader och produktionsbortfall blir för hela gruppen 18 miljoner kr under ett år.

Anta att inget händer eller att samhällets stöd för arbetsåtergång misslyckas och att deras utanförskap därmed fortsätter. Alltför ofta ser vi inom myndigheterna att marginaliseringen ökar med tiden och därmed ökar även samhällskostnaderna. Om vi bortser från det värsta scenariot och räknar med att kostnaderna fortsätter på samma nivå som idag blir de ackumulerade samhällskostnaderna 22 miljoner kr på 4 års sikt. Till detta kommer det produktionsbortfall, som uppstår, när personerna inte arbetar. Produktionsvärdet är beräknat på 18 000 kr i månadslön och ett diskonto på 4 % finns med i kalkylen. Ackumulerade kostnader och produktionsbortfall på 67 miljoner kr uppstår på 4 års sikt enligt diagram nedan.

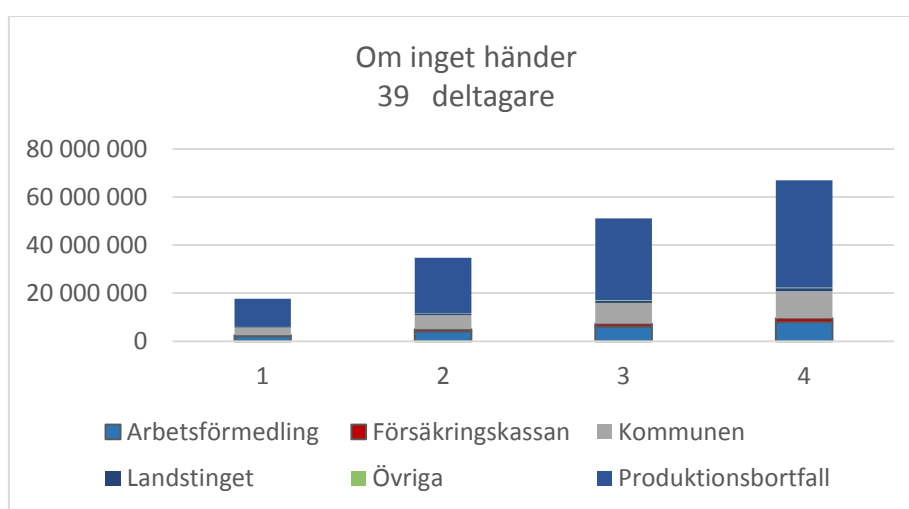

Diagram 1: Samhällets förväntade ackumulerade kostnader och produktionsbortfall för 39 personer. Kr – ackumulerat och diskonterat.

3.3 Istället projekt Social Hänsyn

Kommunen beslutade 2013 att starta projektet Social Hänsyn.

39 deltagare har fått anställning genom projekt Social Hänsyn under perioden augusti 2014 till mars 2015. Det är bara några månader sedan start och några hållbara resultat för framtiden finns inte ännu. För att göra en socioekonomisk analys på några års sikt får därför vissa antaganden göras.

I den grupp på 28 deltagare, kring vilka uppgifter inhämtats via enkäter, har 9 fått nystartsjobb, 1 anställning med lönebidrag, 6 anställning på Samhall och 12 erhållit anställning utan lönesubvention. Antagande har gjorts, utifrån tillgänglig information, att av den totala gruppen på 39 personerna har 17 fått anställning med stöd från

arbetsförmedlingen i form av nystartsjobb eller lönebidrag. 6 Personer har fått anställning inom Samhall och 16 har anställning utan lönesubvention.

Kanske några av deltagarna hade fått jobb även utan denna speciella satsning. I kalkylen räknas med att 10 %, 4 av deltagare hade fått jobb ändå och att 10 av deltagare, inte får fortsatt arbete efter visstidsanställningens slut. Dessa antagande görs av erfarenhet av liknande verksamheter. Därmed ingår i kalkylen 25 personer som antas få fortsatt anställning med eller utan subvention från arbetsförmedlingen. Även om deltagarna börjar arbeta kan man räkna med att alla samhällskostnader inte uteblir med en gång. Kanske behovet av kontakt med sjukvård och stöd från socialtjänsten fortsätter även om de nu har en lön. Dessutom krävs handläggningstid hos arbetsförmedlingen för dem, som fortsättningsvis har anställning med subvention. I kalkylen har lagts in att 10 % av samhällskostnaderna kvarstår, dvs 15 000 kr per person. 17 personer har, som tidigare nämnts, anställning med lönesubvention från arbetsförmedlingen och 6 personer har fått anställning inom Samhall, vilket påverkar produktionsvärdet. Produktionsvärdet har därför beräknats till 50 % första året. Genom enkäterna har framkommit att de i snitt får en månadslön på 20 200 kronor.

Den sociala investering kommunen gör i form av projekt Social Hänsyn beräknas kosta, när projektet är fullt utbyggt, 2,8 miljoner kronor (4 tjänster) för personal och därtill 400 000 kronor i osynliga kostnader, t ex arbetsrum, dator, overhead-kostnader etc.

Arbetsförmedlingen har kostnader för 17 nystartsjobb och 1 lönebidrag på 2,6 miljoner kronor för ett år samt 200 000 kronor för handläggning av stöden. 6 personer har fått anställning på Samhall. Samhall är ett statligt bolag, som har till uppgift att erbjuda anställning för personer med funktionsnedsättning. För detta uppdrag får de statliga bidrag, dock inte från arbetsförmedlingen, varför kostnaderna inte tagits med i kalkylen.

Ovanstående värden är inlagda i kalkylen och diskonto är satt till 4 %. Under det första året när deltagarna börjat arbeta uppstår ett produktionsvärde på 3,3 miljoner kronor. Uteblivna kostnader för kommunen förväntas under ett år vara 1,9 miljoner kronor och för arbetsförmedlingen 1,3 miljoner. Kommunen och arbetsförmedlingen har stora investeringskostnader och trots uteblivna samhällskostnader blir det minusresultat för dessa två myndigheter medan övriga myndigheter kan ta del av de uteblivna kostnaderna fullt ut. En vinst i form av produktionsvärde och uteblivna kostnader på 600 000 kronor skapas under första året.

Första året

Arbetsförmedling	-1 647 248
Försäkringskassan	251 604
Kommunen	-1 574 064
Landstinget	183 276
Rättsväsendet	0
Övriga	40 052
Produktionsvärde	3 382 876
Vinst	636 496

3.4 Skatteeffekter

Utöver de samhällsvinster som visas ovan uppstår ju även skatteeffekter, när deltagarna börjar uppbära en lön. För ersättning från försäkringskassan och arbetsförmedlingen betalas skatt men inte för försörjningsstöd från kommunen. I deltagargruppen har kommunen den största delen av försörjningen, 75 %. Det innebär att kommunen och Västra Götalandsregionen som skatteupptagare får viss skatt redan när deltagarna är arbetslösa.

Skatten påverkas av många olika faktorer men för en enkel kalkyl, kan antas att deltagarna betalar 21 % skatt till kommunen och regionen 11 %. På en genomsnittlig månadslön på 20 200 kronor blir det 45 000 kronor per år i skatteintäkter för kommunen, dvs totalt 1,1 miljoner kronor för hela gruppen. Den summan kan jämföras med den investering, som kommunen gör i projektet på 3.2 miljoner kronor.

3.5 Analys

Detta händer första året och om deltagarna fortsätter att ha arbete uppstår på fyra års sikt en ackumulerad vinst i form av produktionsvärde och uteblivna samhällskostnader på 29 miljoner kronor. Av dessa är produktionsvärdet 22 miljoner kronor och uteblivna samhällskostnader 7 miljoner kronor. Redan år 2 har "break even" inträtt för kommunen och för arbetsförmedlingen år 3. Investeringen är återbetald efter 2 respektive 3 år om 25 deltagare får fortsatt arbete. Se diagram 2.

Om jämförelse görs mellan de två scenarios att å ena sidan 25 deltagare skulle fortsätta sin arbetslöshet och å den andra sidan att de får anställning. Årligen finns samhällskostnader för gruppen vid arbetslöshet på nästan 4 miljoner kronor samt ett produktionsbortfall på drygt 8 miljoner. På 4 års sikt blir det totalt ackumulerade kostnader för samhället och produktionsbortfall på 46 miljoner kronor, varav samhällskostnaderna är 14 miljoner. Att jämföras med om 25 personer istället har arbete uppstår vinst i form av ackumulerade uteblivna samhällskostnader och produktionsvärde på 29 miljoner kronor. En social investering för att få personer i arbete skapar intäkter i framtiden och reducerar kostnader hos välfärdssamhällets olika aktörer.

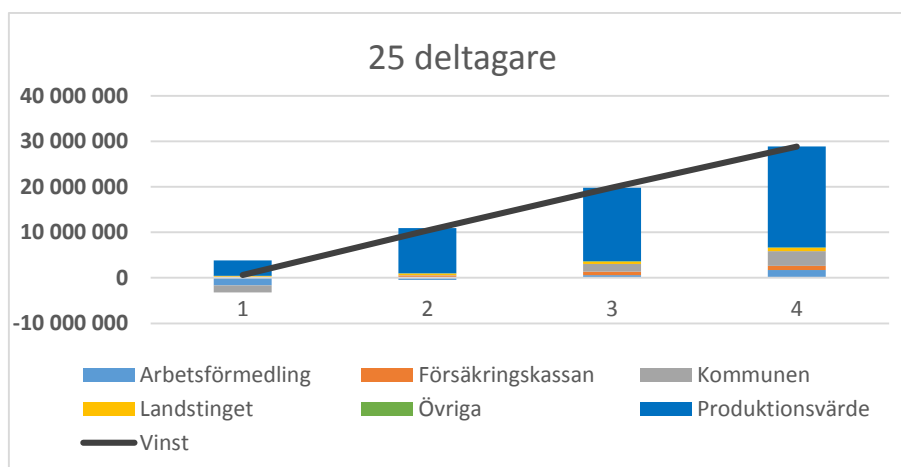

Diagram 2: Samhällets förväntade ackumulerad vinst i form av uteblivna kostnader och produktionsvärde om 25 får arbete.

3.6 Dagens satsning

Kalkylerna i denna rapport har som bas ett framtidstema på så sätt att den satsning, som kommunen gör i form av personalstöd är beräknat utifrån ett framtida scenario på fem tjänster. Kommunens investering, som ingår i alla kalkylerna är beräknad på denna framtidsatsning. Projektet har sedan ett tag två projektledare och i nedanstående kompletterande kalkyl har denna lägre personalkostnad medräknats, 1,6 miljoner kronor istället för 3,2 miljoner. För övrigt är alla andra förutsättningar desamma.

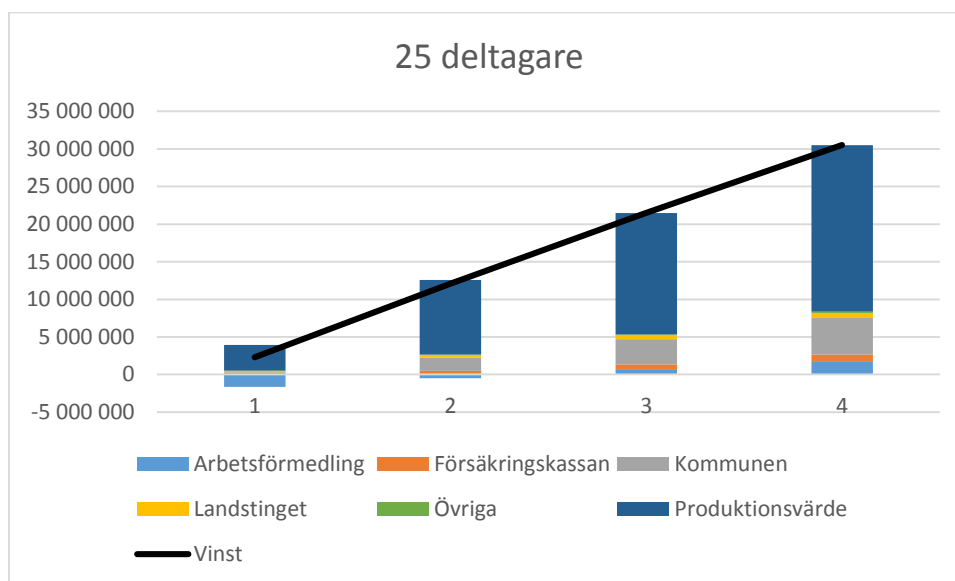

Diagram 2: Samhällets förväntade ackumulerad vinst i form av uteblivna kostnader och produktionsvärde om 25 personer fortsätter att arbeta i 4 år. Kr – ackumulerat/diskonterat.

Under det första året när deltagarna börjat arbeta uppstår ett produktionsvärde på 3,4 miljoner kronor. Uteblivna kostnader för kommunen förväntas under ett år vara 1,7 miljoner kronor och för arbetsförmedlingen 1,3 miljoner. En vinst i form av produktionsvärde och förväntade uteblivna kostnader på 2,3 miljoner kronor skapas under första året. Detta innebär att redan efter första året gör kommunen en liten vinst, som är skillnaden mellan projektkostnaden, 1,6 miljoner kronor och uteblivna kostnader, 1,7 miljoner kronor.

Om deltagarna fortsätter att ha arbete uppstår på fyra års sikt en ackumulerad vinst i form av produktionsvärde och uteblivna samhällskostnader på 30 miljoner kronor. Av dessa är produktionsvärdet 22 miljoner kronor och uteblivna samhällskostnader 8 miljoner kronor. Redan under första året inträffar "break even" för kommunen och för arbetsförmedlingen efter år 2. Investeringen är då återbetald. Dessutom tillkommer de skatteintäkter, som tidigare redovisats på 1,1 miljoner kronor årligen.

4 Olika målgrupper och kalkyler

Kalkylen, som redovisats ovan bygger på uppgifter kring de deltagare, som hittills fått anställning genom projekt Social Hänsyn. Verksamheten fortsätter och planeras kunna ge arbete för betydligt fler personer. För att få uppfattning om hur en socioekonomisk kalkyl blir för en grupp om 100 deltagare redovisas även en sådan. Dessutom har en utbildnings-satsning startats i mars i år inom kommunens Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings-förvaltningen för att ge 50 personer efterfrågade kompetenser inom byggbranschen. De yrkesinriktningar, som utbildningen fokuserar på, är bedömda av byggbranschen och Arbetsförmedlingen att ge goda möjligheter till anställning framöver. Deltagarna ska vara klara för arbete hösten 2016. Denna satsning har andra förutsättningar än de, som lagts in i tidigare kalkyl, så det är intressant att göra en särskild kalkyl för byggutbildningen.

4.1 Kalkyl för 100 deltagare som får anställning hos kommunens leverantörer

Projektet Social Hänsyn fortskrider och planeras att utökas. En socioekonomisk kalkyl kan då göras för den situation att 100 personer får anställning hos de företag som levererar varor och tjänster till kommunen. I denna kalkyl får fler antaganden göras men utgångspunkten är de 39 deltagare, som redan har startat sin anställning. I projektet finns tre målgrupper; ungdomar, utrikes födda och personer med funktionshinder. Ambitionen är att deltagarna, som rekryteras framöver står något längre från arbetsmarknaden än de som hittills fått arbete och man kan då räkna med en högre samhällskostnad per person. Jämförelser har gjorts även med Nilsson & Wadeskogs tidigare använda typkostnader och antas vara 187 000 kronor per år. Under ett år som dessa 100 personer är arbetslösa uppgår samhällskostnaderna för gruppen till 18 miljoner kronor. Produktionsbortfall uppstår när de inte arbetar och värdet av det är 34 miljoner kronor årligen. Totala kostnader för välfärdsmyndigheterna och produktionsbortfall är 52 miljoner kronor årligen.

4.2 Om 50 deltagare får fortsatt arbete

I vilken grad deltagarna lyckas få fortsatt arbete är svårt att förutsäga, men vi har valt att göra två scenarios. Det första att hälften av deltagarna, 50 personer, får fortsatt anställning och det andra scenariot är mer pessimistiskt, enbart 10 deltagare fortsätter att arbeta. Lönesubventioner i form av nystartsjobb och lönebidrag har förmodats utgå i samma grad som för den första gruppen på 39 deltagare, nämligen att 60 deltagare får någon form av lönesubvention. Arbetsförmedlingens kostnad antas vara 8,8 miljoner för lönesubventionerna och personalhandläggning. Deltagarnas månadslön har antagits vara samma som genomsnittslönen för tidigare grupp, 20 200 kronor. Produktionsvärdet har reducerats till följd av att lönesubventioner utgår. Kommunens investering har antagits vara personalkostnader för fyra tjänster samt kostnader för datorer, kontorsrum mm, sammanlagt 3,2 miljoner kronor.

Följande antaganden har lagts in i den socioekonomiska kalkylen:

- 100 deltagare får visstidsanställning
- Samhällskostnad vid arbetslöshet 187 000 kronor per person och år
- Varav försörjningen 120 000 kronor
- 10 deltagare hade fått jobb även utan denna satsning
- 40 deltagare får inte fortsatt arbete efter visstidsanställningen
- 50 deltagare får fortsatt anställning
- 10 % kvarvarande kostnader
- 50 % produktionsvärde under första året av anställningen
- Månadslön 20 200 kr
- Kostnad för nystartsjobb och lönebidrag för arbetsförmedlingen 8,8 miljoner kronor
- Projektkostnad 3,2 miljoner kronor för kommunen

4.3 Analys

I nedanstående diagram kan utläsas att vinst uppstår första året, när deltagarna börjar arbeta. Vinsten består då främst av produktionsvärdet som bildas. För kommunens del inträffar "break even" redan år 1 medan arbetsförmedlingen får vänta till år 4. Under förutsättning att de 50 deltagarna fortsätter arbeta uppkommer på fyra års sikt en vinst på ackumulerade uteblivna samhällskostnader och produktionsvärde på 75 miljoner, varav kommunens vinst är 12 miljoner. I denna vinst ingår inte de finansiella effekterna till exempel skatteintäkter för kommunen. I tidigare kalkyl räknades fram att vid månadslönen 20 200 kronor betalas skatt till kommunen på 45 000 kronor per år. Första året när 100 personer har anställning innebär det skatteintäkter på 4,5 miljoner till kommunen och från år 2, när endast 50 personer antagits få fortsatt anställning, intäkter på årligen drygt 2 miljoner kronor.

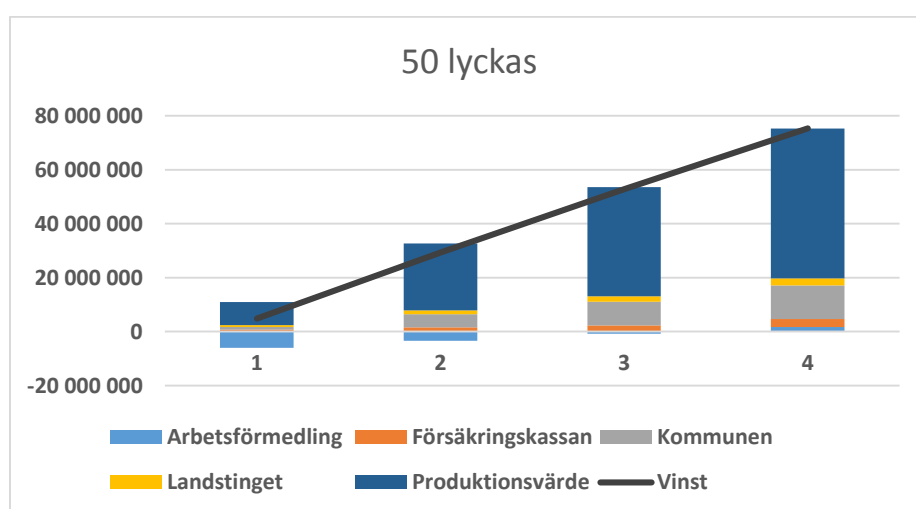

Diagram 3: Samhällets förväntade ackumulerad vinst i form av uteblivna kostnader och produktionsvärde om 50 personer får arbete.

4.4 Om bara 10 deltagare får fortsatt arbete

Om bara 10 deltagare får fortsatt arbete efter första året uppstår "break even" för kommunens del år 6. Det innebär att dessa 10 personer, som antagits ha arbete, genom uteblivna samhällskostnader finansierat hela projektet för de 100 deltagarna på sex års sikt. För arbetsförmedlingens del tar det 25 år innan "break even" inträffar under ovanstående förutsättningar.

5 Kalkyl för 50 deltagare i byggutbildning

50 deltagare startade i mars 2015 en utbildning inom byggbranschen. Genomsnittlige deltagaren är en 27-årig man, som är utrikes född och har försörjningsstöd från kommunen. Utifrån tidigare insamlade enkäter och de typkostnader, som Nilsson och Wadeskog tagit fram, har samhällskostnader för en person i denna grupp beräknats till 154 300 kr. 32 % är reala kostnader och 8 700 kronor i försörjning per månad. Se bild nedan.

Om dessa 50 personer är arbetslösa under ett år finns samhällskostnader på 8 miljoner kronor och ett produktionsbortfall på 15 miljoner, beräknat på 18 000 kronor i månadslön.

Arbetsförmedling	7 800
Försäkringskassan	1 200
Kommunen	128 500
Landstinget	6 800
Rättsväsendet	4 000
Övriga	6 000
Summa	154 300
Real	49 376
Finansiell	104 924
Andel real	32%

Bild 3. Samhällskostnader för deltagare i byggutbildningen per person och år.

Om vi på liknande sätt som tidigare kalkyl förmodar att arbetslösheten fortsätter, uppstår på fyra års sikt ackumulerade samhällskostnader på 29 miljoner kronor och dessutom ett produktionsbortfall på 57 miljoner kronor.

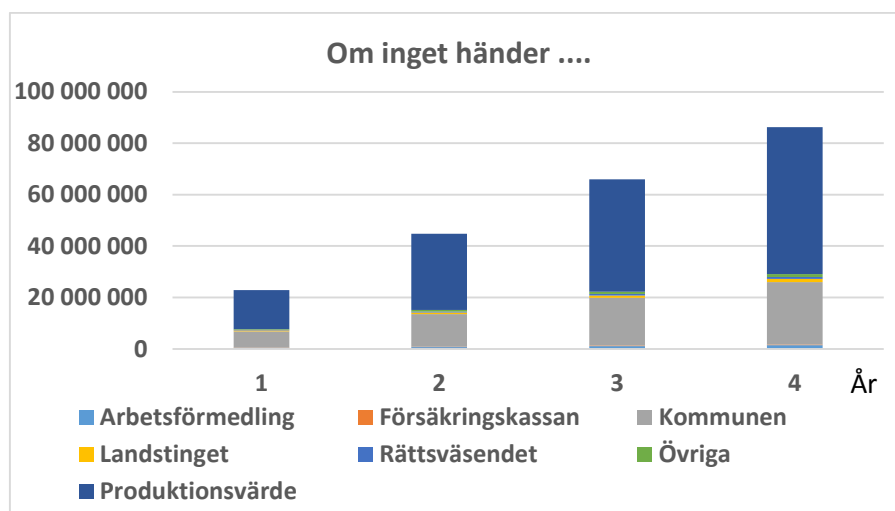

Diagram 4: Samhällets förväntade ackumulerade kostnader och produktionsbortfall för 50 personer.

5.1 Istället Byggutbildning inom Social hänsyn

50 deltagare erbjöds att delta i den 18-månaders långa byggutbildningen, som kommer att avslutas under hösten 2016. Under utbildningstiden utgår försörjningsstöd till deltagarna. Efter utbildningen får lärlingarna en månadslön på 22 000 kronor under de första 2 åren, sedan ökar lönen till 30 000 kronor. Kostnaden för utbildningen är beräknad till 5 miljoner för 18 månader, vilket kommunen finansierar. Som projektkostnad finns även med en summa på 900 000 kronor, som avser projektpersonal, uppdelat på 800 000 kronor för kommunens del och 100 000 kronor för personal inom arbetsförmedlingen.

Utbildningen har nu pågått under ett par månader och för att göra en socioekonomisk kalkyl behöver vissa antaganden göras om hur lyckad satsningen blir. Liksom tidigare kalkyl antas att 10 %, 5 av deltagarna hade lyckats få anställning även utan denna utbildning. Ytterligare 10 %, 5 personer antas avbryta utbildningen och återgår i arbetslöshet. Det innebär att 40 deltagare går färdigt utbildningen och får sedan anställning inom aktuella byggföretag.

Ovanstående värden läggs in i kalkylen och om de 40 deltagarna fortsätter arbeta uppstår på fem års sikt en vinst i form av ackumulerade uteblivna samhällskostnader och produktionsvärde på 58 miljoner kronor.

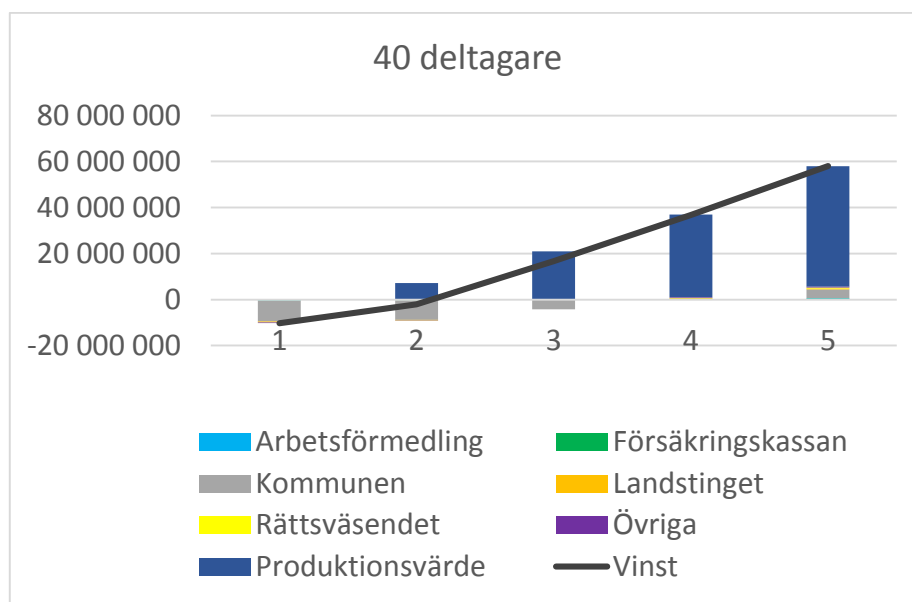

Diagram 4: Samhällets förväntade ackumulerad vinst i form av uteblivna kostnader och produktionsvärde om 40 personer får arbete.

5.2 Analys

I denna satsning på personal till byggbranschen gör kommunen ensam en stor investering under de 18 månader som utbildningen varar. Därefter börjar deltagarna arbeta och ett produktionsvärde skapas redan under år 2 till ett värde av 7 miljoner kronor. Därtill kommer skatteintäkten för de 40 deltagarnas månadslön på 22 000 kronor under 6 månader, totalt 0,9 miljoner kronor, vilket inte är medräknat i kalkylen ovan. År 5 inträffar "break even" för kommunen och en vinst på 3,8 miljoner kronor har uppstått. Därmed har de uteblivna kostnaderna för de 40 deltagarna återbetalat den investering i utbildningsatsningen som kommunen gjort.

5.3 Om bara 10 deltagare får fortsatt arbete

Om vi liksom tidigare kalkylerar med ett mer pessimistiskt scenario, där enbart 10 personer får fortsatt arbete efter byggutbildningen fås följande diagram. År 4, när de 10 deltagarna varit i arbete 1,5 år, har en vinst uppstått på närmare 5 miljoner kronor, främst i form av produktionsvärde. År 9 inträffar "break even" för kommunen.

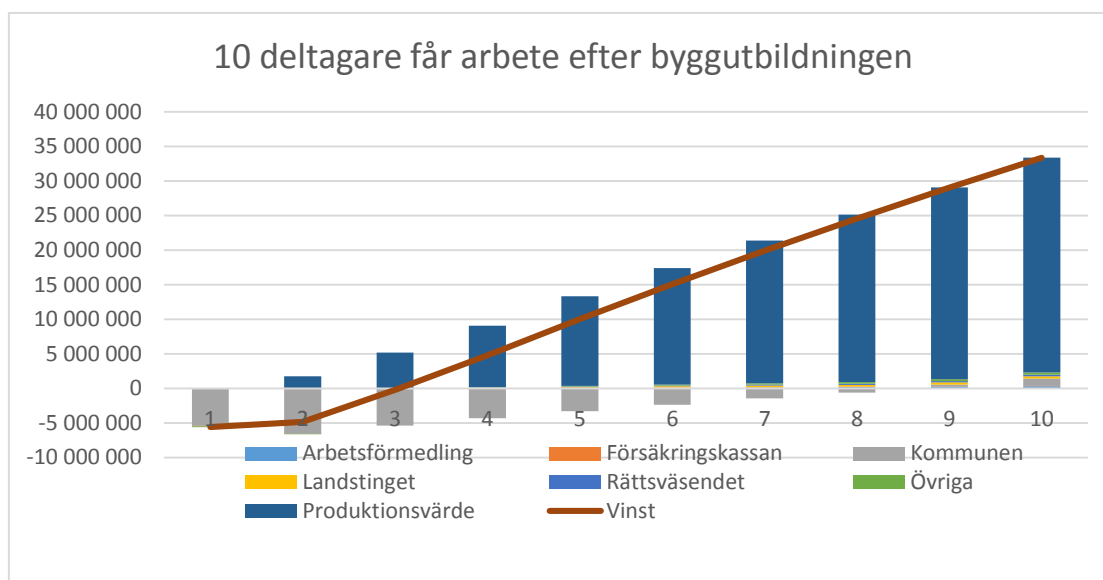

Diagram 5: Samhällets förväntade ackumulerad vinst i form av uteblivna kostnader och produktionsvärde om 10 personer får arbete.

6 Sammanfattning

Vårt samhälle har en stor utmaning i arbetslösheten och det utanförskap som följer. Utanförskapet innebär inte bara mänskligt lidande utan medför även stora samhällskostnader. Eftersom utanförskapet inte är ett tillfälligt problem behövs det långsiktiga investeringar för att lösa problemet, sociala investeringar.

En socioekonomisk analys belyser samhällskostnader kring personer i utanförskap. Den handlar om att omvandla frågor om förebyggande arbete mot utanförskap till kostnads- och intäktsanalyser som ger ett bra beslutsunderlag för sociala investeringar.

I denna rapport har socioekonomiska kalkyler gjorts för tre olika grupper av deltagare i projekt Social Hänsyn. Först en grupp om 39 personer, som börjat arbeta hos företag, som levererar varor och tjänster till Göteborg Stad. För att blicka framåt har vi även valt att göra en kalkyl för 100 personer, dvs en utökning av verksamheten. Dessutom en grupp om 50 personer, som sedan en månad deltar i en byggutbildning, som anordnas av Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och som efter 18 månaders utbildning får chans till arbete inom byggföretag som arbetar för kommunen.

I de två första socioekonomiska analyserna börjar deltagarna att arbeta direkt efter rekrytering, vilket innebär att kommunen har som investering den kostnad, som finns i stödfunktionen och dess personal. Därtill har arbetsförmedlingen kostnader i form av lönesubventioner. I den tredje analysen har kommunen investeringskostnader för den specifika byggutbildningen och för del av stödfunktion/projektledare medan arbetsförmedlingen här inte har några extra kostnader. Övriga myndigheter som försäkringskassa, sjukvård och rättsväsende gör inga särskilda investeringar.

Deltagarna i projekt Social Hänsyn har bara varit igång några månader i sitt arbete eller utbildning och vi har därför inga resultat att gå på. I kalkylerna har lagts in alla kända data om samhällskostnader och investeringskostnader medan uppgifter om resultat har antagits utifrån den erfarenhet, som finns av liknande verksamheter. För att göra en risk- och känslighetskalkyl har vi valt att göra en kalkyl även för ett mer pessimistiskt utfall.

Om inget händer dessa personer eller försöken till arbete misslyckas kvarstår de i arbetslöshet och med risk att utanförskapet fördjupas och att samhällskostnaderna därmed ökar över tid. I rapporten visas att för en grupp om 100 personer, som är arbetslösa finns årligen samhällskostnader på 18 miljoner kronor och produktionsbortfall på 34 miljoner. På fyra års sikt innebär det ackumulerade kostnader på över 200 miljoner.

I analyserna framkommer att så fort deltagarna börjar arbeta, (redan år 1 i första gruppen och under år 2 för byggruppen), uppstår vinst främst i form av produktionsvärde. Utifrån de investeringar kommunen gjort tar det från ett par år upp till 5 år för att investeringarna ska vara återbetalda i form av uteblivna kostnader för deltagarnas utanförskap. Går vi på det mer pessimistiska utfallet, som redovisats, tar det 6 – 9 år innan kommunen uppnår ”break even”. Det innebär att de deltagare, som får fortsatt arbete finansierar hela den sociala investering, som gjorts inom projekt Social Hänsyn.

I kalkylerna finns inte finansiella skatteeffekter medräknade. Det är komplext att beräkna då vissa försörjningsersättningar är skattepliktiga och andra inte och kan därför vara rätt marginella intäkter. I rapportens analyser finns ändå skatteeffekterna i form av kommunal inkomstskatt till viss del särredovisade, eftersom den största andelen av deltagarnas försörjning är från kommun och den är inte skattepliktig, vilket innebär att deltagarna kommer att betala betydligt mer i skatt, när de uppbär lön än när de är arbetslösa.

De deltagare, som nu har anställning genom projektet, har i snitt en månadslön på 20 200 kronor. Detta ger dels en högre skatteinbetalning, 45 000 kronor per person årligen i kommunskatt och dels en större köpkraft än de har haft som arbetslösa. För 100 personer, som uppbär lön istället för att vara arbetslösa, innebär det 4,5 miljoner kronor i skatteintäkter för kommunen på ett år. En summa att jämföra med kommunens investering i projekt Social Hänsyn.

Sammanfattningsvis kan sägas att projekt Social Hänsyn blir lönsamt för kommunens del på några års sikt även vid måttlig framgång. Lönsamheten i projektet är stor ur ett långsiktigt perspektiv. Dessutom är alternativet att personerna fortsätter i arbetslöshet och utanförskap oerhört kostsamt för kommunen och övriga samhället. En social investering nu i form av projekt Social Hänsyn innebär att kommunen kan slippa stora kostnader i framtiden.
